

מוֹסָף ח'

פְּלִי הַכְּתִיב חֶסֶר הַנִּקּוּד

שֶׁל הָאֻקְדָּמִיָּה לַלָּשׁוֹן הָעִבְרִית*

לאחרונה ועל פי ההכרעות שנתקבלו במשך השנים לגבי מילים שנפל בהן ספק בדבר כתיבן הנכון, או שנתקבלו לגביהן החלטות המשנות את כתיבן לעומת מה שהיה נוהג בעבר (כגון **קריית** ‏[||קְרִית²] לעומת **קרית**‏; וראה **לשוננו לעם** מג [תשנ"ב], ה, עמ' 195 ואילך ובעיקר עמ' 198). ואף דבר חידוש יש כאן. ביום ה' במרחשוון התשנ"ד (20 באוקטובר 1993) נתקבלה בישיבת מליאת האקדמיה החלטה, הקובעת את מה שמכונה "כללי הבררה" לדרך המלך. פירושה של קביעה זו הוא, שתנועות ם ו־ו ייכתבו בווי"ו בלא ניקוד (ואין חובה לכתבן ן, ף), ואילו וי"ו עיצורית תוכפל (בתנאים הקבועים בכללים), וכן פירושה ביטול ההמלצה לנקד דרך קבע בכתיב חסר הניקוד **ב, פ, ם, ש**, שי"ן שמאלית (**ש**) והי"א מופקת (**ה**). באותה ישיבה אף הוחלט לבטל את הכתיב החרגי **מלה** ‏[||מְלָה] ולכתוב מעתה **מילה** (ובריבוי: **מילים**) על פי הכלל הרגיל של כתיבת תנועת i. כן הוחלט להמליץ להשתמש בניקוד עזר חלקי במקום שיש חשש לדו־משמעות. להדגמת הכללים נתנו לאחריהם את מגילת העצמאות של מדינת ישראל בשתי צורות הכתיב זו לעומת זו.

הכללים

כלל א

כל אות הנכתבת בכתיב המנוקד תיכתב גם בכתיב חסר הניקוד, ובכלל זה גם האותיות **א ה ו י** שאינן מציינות עיצורים, כגון **יבוא**, **אפוא**, **צווארי** ‏[||צְוָאֲרִי], **ראשית**, **צאת**, **גיָא**; **כה**, **פה** ‏[||פָּה] או **פָּה**), **איפה** ‏[||אִיפָּה] או **אַיפָּה**); **שמוֹר** ‏[||שְׁמוֹר], **שלוש**; **ריק**, **ביצים**, **איבה**, **היכל**, **קרינה**, **עליד** ‏[||עֲלִידָה], **סוסיו**, **גויים**, **גוייו** ‏[||גּוֹיִיו].

כלל ב – תנועת u (שורוק וקיבוץ)

מסמנים כל תנועת u באות וי"ו, כגון **חולצה**, **טומאה**, **חוצפה**, **יוקרה**, **שולחן**, **אומלל**, **אוכף**, **כוסמת**, **פקודה**, **כהונה**, **סופר** ‏[||סֹפֵר], **משוגע**, **הופעל**, **הונהג**, **הופל**, **מוצג**, **רובם**, **כולם**, **חוקה**, **תסובינה**.

הערה: אין מסמנים באות וי"ו תנועת u המסומנת בניקוד בקיבוץ, אם כתיבתה תיצור רצף של שלוש וי"וים, כגון **מקוות** ‏[||מְקוֹוֹת], **לוו** ‏[||לוֹו]³.

דורי דורות שתי דרכי כתיבה נוהגות בלשון העברית: האחת בניקוד והאחרת שלא בניקוד. אף על פי שבכל אחת מן הדרכים אנו מוצאים בספרות גוונים שונים, הכתיב שבניקוד משמש בהוראה בבתי הספר על פי שיטה קבועה, מדויקת ומבוררת. שיטה זו, שהסדירה ועד הלשון בשעתו, מעלותיה להוראת הלשון גלויות וברורות, ולא לחינם נחשבה לכתיב הדקדוקי. אולם לצד שיטת הכתיב המנוקד כתיבה שלא בניקוד נוהגת, שלעולם לא נדחקה מפני הניקוד, אדרבה: תחום שימושה רחב מתחומו של הניקוד. ועד הלשון העברית והאקדמיה ללשון העברית עם כל טרחתם להגיע לכלל הכרעה – כתעודתם וכסמכותם – לא ראו כל אפשרות לעשות אחת משתי הדרכים לשליטה יחידה בכתיבת העברית. הניסיונות השונים, שנתנסו בתחומי ועד הלשון והאקדמיה לא עלו יפה. <...>

הכתיב שאינו מנוקד משמש זה דורות בגוונים שונים, וכולם מבקשים למלא את חסרון התנועות באמות הקריאה, אחד מרבה ואחד ממעט. לאחר דיונים וניסיונות מרובים במשך שנים קבע ועד הלשון שיטה בעניין הכתיב חסר הניקוד, שכל עיקרה מתן צורה אחידה לכתיב זה. האקדמיה רואה לסמוך את ידה ולהמליץ על מעשה ועד הלשון במהדורתו האחרונה < ראו **לשוננו** טז (תש"ח), עמ' 84-87 **ולשוננו לעם** (תש"ט), קונטרס ט. >, באשר הוא מקל את קריאת המילה העברית, מצמצם אפשרויות של טעות בהבנה ומכניס סדר בנהגים השונים, המבקשים להקל את קריאת המילה העברית.

(מתוך החלטת מליאת האקדמיה ללשון העברית ביום ו' בניסן תשכ"ח)

"כללי הכתיב חסר הניקוד" נועדו בעיקרם להסדיר את תוספת הווי"וים והיוי"דים על הכתיב שעל פי שיטת הכתיב המנוקד, לשם ציון חלק מהתנועות.

לשם פשטות הניסוח צוינו התנועות על פי סימניהן בכתב הלטיני בערכי הגייתם המקובלים בלטינית ובלשונות אחרות: e (כגון Estonia – אֶסטוניה), i (Italia – איטליה), o (Oslo – אוסלו) ן־u (Ural – אוראל). סימון זה נוח הוא מפני שאפשר לכלול בו סימני ניקוד שונים הנהגים באופן שווה בפי מרבית הציבור (סגול וְצִיֵרִי; קיבוץ ושורוק; חוֹלֶם, קמץ־קטן וחטף־קמץ).

הכללים שלהלן מכוונים לכתיב מילים **עבריות**, ואינם חלים בהכרח על מילים לועזיות המשמשות בלשוננו,¹ ולא על שמות פרטיים, הנכתבים לעתים קרובות חסר במקום שהכללים מחייבים מלא, כגון **שלמה**, **אהרן**, **יעקב**, **כהן**, **ירושלים**.

מהדורה חדשה זו עיקרה ויסודה בחוברת שהתקין מר אמנון שפירא מן האקדמיה ללשון העברית על יסוד הכללים שהיו נהוגים עד

- במילים לועזיות תיכתב כל תנועת i ביו"ד (גם בניקוד): **מיליון**, **היסטוריה**, (**מִיְלִיוֹן**, **הִיסְטוֹרְיָה**), וכל תנועת o בווי"ו: **אופטיקה**, **מונסון**.
- אחרי הסימן || מובאת המילה בניקודה.
- במקרים כגון אלו מומלץ להשתמש בניקוד עזר חלקי (**מְקוֹוֹת**, **לוֹו** וכד'), ראה כלל ח.

^[1] * כפי שראו אור [בשינויים מזעריים הנובעים מהחלטות חדשות של האקדמיה] באייר ה'תשנ"ו בחוברת מיוחדת של "לשוננו לעם" בהוצאת המזכירות המדעית של האקדמיה ללשון העברית

כלל ג – תנועת ם (חולם, קמץ־קטן וחטף־קמץ)

א. כשבניקוד סימנה החולם, מסמנים אותה **בווי"ו**, כגון **בוקר**, **גורן**, **חופש**, **קודש**, **קושי**, **יופי**, **אופי**, **עוני**, **כול**,⁴ **תשובנה**, **סוב**, **יסוב**, **תסובו**, **למצוא**, **מלאות**.

ב. יוצאים מן הכלל:

- המקור המוחלט של נחי ל"י, כגון **עשה**, **קנה** (**||עֲשֵׂה, קָנָה**).
- העתיד בבניין קל של נחי פ"א, כגון **תאמר**, **יאבד** וכדומה (אולם בגוף ראשון: **אומר**, **אובד** **||אֹמֵר, אֹבֵד**).
- המילים: **לא**, **צאן**, **ראש**, **שמאל**, **כה**, **פה**, **איפה**.

ג. תנועת ם, שבניקוד סימנה **קמץ־קטן** או **חטף־קמץ**:

- אם עיקרו של הקמץ־הקטן או חטף־הקמץ בצורה היסודית של המילה הוא חולם חסר, מסמנים את התנועה ם **בווי"ו**, כמו בצורה היסודית (כלל ג, א), כגון **חומרי** (׳החומר שלי׳ או שם התואר),⁵ **גולמי**, **שורשי**, **צורכי**, **תוארי**; **צורכי** (**||צָרְכִי**), **צורכיכם**, **חודשיכם**; **יכולתי** (׳היכולת שלי׳), **תזמורתי** (גם שם התואר), **שיבולתך**, **כותונתי**, **ישמורך**, **לשמורך**,⁶ **ישמור־נא**, **יכולתם** (׳הייתם יכולים׳); **חודשיים** (**||חֹדְשִׁים**), **אוזניים**, **אוזניו** (**||אֹזְנִים, אֹזְנוֹ**), **ציפורניים**, **חודשים** (**||חֹדְשִׁים**), **עותקים** (**||עֲתָקִים**), **שורשים** (**||שָׁרָשִׁים**).

- אם הקמץ־הקטן או חטף־הקמץ קיים בכל צורות המילה, אין מסמנים את התנועה ם בווי"ו, כגון **אמנם**, **חכמה**, **קרבן**, **תכנית**; **לשמרו**, **בשכבך**, **טהרה**, **צהריים**, **מחרת** (**||מֶחָרָת**), **אנייה**⁷. אבל בצורות מבניין הַפְעֵל התנועה ם (שסימנה בניקוד קמץ־קטן) מסומנת באות וי"ו, כגון **הופקד** (**||הִפְקֹד**), **מושחת** (**||מְשַׁחֵת**), **יוארך** (**||יֹאָרֶךְ**).

כלל ד – תנועת ם (חיריק)

א. מסמנים ביו"ד כל תנועת ם, שאין אחריה אות בשווא נח, כגון **דיבור**, **קידוש**, **יישוב**, **ייסורים**, **גיבור**, **כינור**, **ביקורת**; **חמישה**, **שישה**, **שישי**, **שישים**; **פיקח**,⁸ **עיוור**,⁸ **אילם**; **חיטה**, **אישה** (**||אִשָּׁה**), **סיבה**, **מילה**, **מסיבה**, **תפילה**, **מגילה**; **עיקר**, **חינם**, **זיכרון**,⁸ **פיקדון**;⁸ **עיתון**, **מילון**, **ריבוני**; **זימן**, **שיבר**, **דיבר**, **ריפא**, **חיכה**; **ניטל**, **ניתן** (**||נִתַּן**), **ניכר**, **ליפול**, **תיתן**, **ייקח**, **תישא**,⁸ **תישמר** (**||תִּשְׁמֹר**); **זימנו**, **לימדו**, **ניבאו**, **ניהלו**; **נטייה**, **ראייה** (**||רְאִיָּה**), **מנייה** (**||מְנִיָּה**),⁹ **הגייה** (**||הִגְיָה**), **שנייה**, **עירייה**.

- למשל: **למרות הכול**, אבל כנסמך: **כל**. למשל: **כל האנשים**.
- וכן **חומרי** (**||חֲמָרִנִי**).
- אבל **לשמרו** (**||לִשְׁמְרוּ**), שהרי לא נבנה לפי הצורה **לִשְׁמֹר** (השווה כלל זה, ג2).
- תן דעתך לנטיית השם **קדקוד** (**||קִדְקֹד**) במקרא: **קדקודי**, **קדקודך** (**||קִדְקֹדִי, קִדְקֹדְךָ**), וכדומה; ובריבוי: **קדקודים**, **קדקודיו** וכדומה. תנועת ם הראשונה אינה מסומנת בווי"ו (כלל זה, ג2), ואילו תנועת ם השנייה מסומנת בווי"ו (כלל זה, ג1). כיום השם קדקוד נכתב בחולם מלא: קִדְקֹד.
- ועיין כלל זה, ג.
- אבל **ראיה**, **מניה** (**||רְאִיָּה, מְנִיָּה**), והשווה כלל ו.
- בניקוד המקרא הדגש חסר לעתים קרובות באות המנוקדת בשווא שהייתה ראויה להיות דגושה על פי המשקל: **פְּקָחִים**, **עֹרִים**, **פְּסָחִים**, **כְּסָאֵי**, **כְּסָאוֹ**, **כְּסָאוֹת**, **בְּקָשׁוֹ**, **תְּקָחִי**, **תִּשְׁאַו** (השווה: **פָּקַח**, **עֹר**, **פִּסַּח**, **כִּסֵּא**, **בִקֵּשׁ**, **תִּקַּח**, **תִּשְׁאַ**). האקדמיה ללשון העברית קבעה שראוי לשים דגש גם באותיות השוואיות: **פְּקָחִים**, **כְּסָאוֹת** וכיו"ב. כיוון שכך, השווא נע ולא נח, ועל כן תסומן תנועת ם ביו"ד, על פי כלל זה, א. הרשות ביד המנקד לנקד בלא דגש על דרך המקרא: **פְּקָחִים**, **כְּסָאוֹת**, ואף על פי כן על פי סעיף זה (ד, ג) תיכתב תמיד היו"ד בכתיב חסר הניקוד.
- אבל **עיזה** (**||עִזָּה**), **אימא** (**||אִמָּא**), שיש לראותן כצורה יסודית לעצמה, כמו **פינה**, **גינה**, וכן **אימהות** (**||אִמָּהוֹת**), **אימהות** (**||אִמָּהוֹת**).
- אבל **הסיבותי** (**||הַסְבוֹתִי** וכו').

ב. אם בא שווא נח אחרי תנועת ם, אין מסמנים אותה ביו"ד, כגון **שמחה**, **שפחה**, **מלווה**, **תגרה**, **מכתב**, **מנהל** (**||מְנַהֵל**), **מפעל**, **צביון**, **דמיון**, **פרסום**, **כתבו** (**||כְּתִבּוּ**), **תשמור**, **הלבשת** (**||הִלְבִּשְׁתָּ**), **הרבה** (**||הִרְבָּה**), **פרסם** (**||פָּרְסַם**).

ג. מסמנים תנועת ם ביו"ד, אף על פי שאות בשווא נח אחריה, במילים שנכתבת בהן יו"ד בצורתן היסודית, כגון **זיכרון** (**||זִכְרוֹן**, צורת הנסמך), **ניסיוני** (׳הניסיון שלי׳ וגם שם התואר), כדי שלא להפריד בכתיב בין צורת היחיד בנפרד ובין צורות הנטייה והנגזרות¹⁰.

ד. **יוצאים** מן הכללים הנ"ל:

- אין כותבים יו"ד לציון תנועת ם במילים שאין ם בצורתן היסודית, כגון **לבי**, **צדו**, **עזים**, **עתים**, **פתים**, **אטי** (**||אֲטִי**), **לאטו** (**||לֹאטוּ**), **אמה** (**||אֲמָה**), **אמתות** (**||אֲמַתוֹת**), **אמתי** (**||אֲמַתִּי**), **חציו** (**||חֲצִיו**), **מגנים** (**||מְגַנִּים**) (מן: **לֵב**, **צַד**, **מִגֵּן** וכו')¹¹. וכן בפעלים: **מקלים**, **מסבים**, **מגנה**, **תסבינה** (**||מְקַלִּים, מְסַבִּים, מְגַנָּה, תְּסַבִּינָה**, מן **מְקַל**, **מְסַב**, **מִגֵּן, תְּסַב**)¹². אולם בנטיית המילה שן, יש לכתוב יו"ד: **שיניים** (**||שְׁנַיִם**), **שיניהם** וכו', כדי להבדיל בינה ובין שם־המספר **שניים** (**||שְׁנַיִם**).
- אין כותבים יו"ד בעבר של הפעיל בפעלים חסרי פ"נ ופ"י והנוטים לפיהם, כגון **הצלתי**, **הציל**, **הציע**, **הניח**, **הכה**.
- אין כותבים יו"ד לפני **יו** הנכתבים לציון **yu** או **yo**, כגון **דיון**, **קיום**, **חיוב**; **בריות**, **נטיות**, **ראיות** (**||רְאִיּוֹת**), **טריות**, **גירות**.
- אין כותבים יו"ד לציון תנועת ם אחר מ"ם השימוש, כגון **מביתו**, **מקץ**, **מכן**, **מחוץ**, **משם**, **מטעם**, **מיער**.
- אין כותבים יו"ד במילים: **אם**, **עם**, **מן**, **הנה** (**||הִנֵּה** וכן בנטייה: **הנך**, **הנו** וכו').
- אין כותבים יו"ד במילים כגון **ענבי** (**||עֲנָבִי**), **עקבות** (**||עֲקֻבוֹת**), שהדגש בהן איננו צפוי על פי דרכי הנטייה בעברית, "דגש לתפארת הקריאה".
- במילה **אשתי** (**||אִשְׁתִּי**) ובשאר הצורות הנטויות לא תיכתב יו"ד שכן בסיסה **אִשְׁת** ולא **אישה** (**||אִשָּׁה**).

כלל ה – תנועת e (צירי וסגול)

א. בדרך כלל אין מוסיפים יו"ד לסימון התנועה e, כגון **אזור**, **שער** (**||שַׁעַר**), **ממד** (**||מִמֵּד**), **מרב** (**||מֵרֵב**; כך גם השם הפרטי), **נכר** (**||נִכְר**),

כללי הכתיב חסר הניקוד

הערה: את שמות האותיות ו' ות' כותבים ביו"ד: **וי"ו**, **תי"ו**, או: **ויו**, **תיו** – כדי להבחין ביניהן ובין המילים **וּו** ('קרס'), **תּוּ** ('סימן').

כלל ז – היו"ד המציינת עיצור

א. בראש המילה מסמנים את העיצור y ביו"ד אחת, כגון **ילד**, **ינשוף**, **יגון**, **יפה**, **ישיבה**.

בכלל זה גם היו"ד הבאה אחר אותיות השימוש (מש"ה וכל"ב), כגון **הילד**, **ויגון**, **ביגון**, **כיום**, **לינשוף**,¹⁷ **מיום**, **מיד** (וכן שם התואר **מידי** [מִיָּדִי]), **שיאמר**.

ב. בתוך המילה ובסופה מסמנים אותו בשתי יו"דים, אם אין לפניהן או אחריהן אם קריאה,¹⁸ כגון **בניין**, **מניין**, **עניין**; **שהחיינו**, **הייתה** (׀׀**הִתְּה**׀׀); **התיישבות**, **התיירא**, **מייסד**; **צייר** (׀׀**צִיר**׀׀); **יופייד** (׀׀**יְפִיד**׀׀); **יְפִיד**׀׀), **חצייה** (׀׀**חֲצִיה**׀׀), **דיי**¹⁹ (׀׀**דִי**׀׀), **דייה** (׀׀**דִייה**׀׀), **עליי**, **בניי**, **סוסיי**; **דברייך** (׀׀**דְּבַרְיֶךָ**׀׀), **עלייך** (׀׀**עֲלֶיךָ**׀׀); **רגליים**, **ידיים**, **לייעל**, **לייצר** (׀׀**לִיעֵל**, **לִיצֵר**׀׀).

אבל (על יד אם קריאה): **קיום**, **איום**, (׀׀**אִיוִם** או **אִים**) **ציון**, **חציו** (׀׀**חֲצִיו**׀׀), **יופיו**; **חיה** (׀׀**חִייה**׀׀), **דיה** (׀׀**דִייה**׀׀), **קריה**, **בעיה**,²⁰ **ראיה** (׀׀**רֹאִייה**׀׀),²¹ **היה**, **יהיה**, **יחיה** (׀׀**יְחִייה**, **יְחִייה**׀׀), **החיה** (׀׀**הַחִייה**׀׀), **החיו**; **מסויס**, **מצוין**, **מקויס**, **שינוי**, **מצוי**, **גוי**, **נוי**; **ודאי**, **חשמלאי**, **בנאי**.

ג. אין מכפילים את היו"ד –

(1) ביחיד נפרד של השמות הסגוליים משורשי ע"י, כגון **בית**, **זית**, **גיס**, **ליל**;²² וגם כשתצורף להם הסופית **־ה**: **הביתה**, **לילה**.

(2) במילים: **אולי**, **מתי** (׀׀**מְתִי**׀׀), **מים**, **שמים** (׀׀**שָׁמַיִם**׀׀), **חי** (׀׀**חַי**׀׀), **שי** (׀׀**שִׁי**׀׀).

(3) בסמיכות ליו"ד אחרת: כגון **ייסד** (׀׀**יְיָסֵד**׀׀), ולא: **יייסד**; **יישיר** (׀׀**יְיָשִיר**׀׀), ולא: **ייישיר**; **סיכויי** (׀׀**סִכְמוּי**׀׀).

כלל ח

במקום שיש חשש לדו־משמעות בקריאת המילה מומלץ להשתמש בניקוד עזר חלקי, כגון סימון מקצת התנועות, סימון המפיק והשייך השמאלית וסימון הדגש באותיות בכ"פ.

לדוגמה: **מְנהל** (להבדיל מ**מְנַהל**); **הַקְשֵׁר** (להבדיל מ**הַקְשֵׁר**); **מַצוֹת** (להבדיל מ**מַצְנוֹת**); **שׁוֹנוֹת** (להבדיל מ**שׁוֹנוֹת**); **יִלְדֵה** (להבדיל מ**יִלְדָה** ומ**יִלְדָה**); **קִשְׁקֵשׁ** (להבדיל מ**קִשְׁקֵשׁ**); **מִכְפֵּר** (להבדיל מ**מִכְכֵּר**); **סִפֵּר** (להבדיל מ**סִפֵּר**).

דוגמה לכתיבה בכתיב חסר הניקוד

להדגמת הכללים מובאת בעמוד הבא מגילת העצמאות של מדינת ישראל בשתי שיטות הכתיב – מנוקד ומולו חסר ניקוד.

מצר (׀׀**מִצְר**׀׀), **מסב** (׀׀**מָסַב**׀׀),¹³ **אפוא**, **שרפה**, **בררה**, **פרות** (׀׀**פְּרוֹת**׀׀), **זהה** (׀׀**זֶהָה**׀׀), **גאה** (׀׀**גָּאָה**׀׀), **לאה** (׀׀**לָאָה**׀׀), **זהות** (׀׀**זָהוּת**׀׀).

ב. כשבניקוד סימנה צירי, מוסיפים יו"ד רק במקומות אלו:

(1) אם הצירי בא לפני אותיות הגרון במקום החיריק, המסומן ביו"ד על פי כלל ד ('יתשלום דגש'), כגון **בירך**, **פירש**; **תיאכל**, **תיעשה**, **תיראה**, **תיהנה** (׀׀**תִּהְנֶה**׀׀), **ליהנות**; **גירושים**, **סירוב**, **שירות**, **צירוף**; **חירות**; **חירש** (׀׀**חִרְשׁ**׀׀), **חירשים**, **קירח**, **קירחים**; **עירבון**, **דיראון**, **תיאבון**¹⁴.

(2) בשמות־עצם בלשון נקבה בני שתי הברות, אם הצירי מתקיים בכל הנטייה, כגון **זיעה**, **לידה**, **קיבה**, **ריאה**, **תיבה** לעומת: **חמה** (׀׀**חֻמָּה**׀׀), **מאה**, **עדה** ('יקהל').

אין הדברים אמורים בשמות־עצם ובשמות־תואר בלשון נקבה, שנגזרו משמות בלשון זכר, כגון **כנה**, **מתה**, **עדה** ('אישה מעידה'), **ערה**, **שדה** וכדומה. כתיבם של השמות האלה ככתיב צורת הזכר (**כן**, **מת**, **עד**, **ער**, **שד** וכדומה).

יוצאת מן הכלל המילה **שָׁנָה**, שאף על פי שאין הצירי מתקיים בה, היא נכתבת שלא בניקוד **שינה**, כדי להבדיל בינה ובין **שָׁנָה**.

(3) בצורות שם הפועל מנחי פ"י כגון **לישב**, **לידע**, **לילך**.¹⁵

(4) במילת השאלה **אילו**.¹⁶

ג. כשבניקוד סימנה של תנועת e סגול, מוסיפים יו"ד רק בשמות השקולים במשקל השמות **היכר**, **היתר**, **היקש**, **הישג**, **היצע** וכיו"ב (׀׀**הִכֵּר**, **הִתֵּר**, **הִקְשׁ**, **הִשָּׁג**, **הִצָּע** וכיו"ב); וכך גם בשמות הנגזרים משמות אלו בתוספת סופית, כגון **היכרות**, **היקשי**, **הישגיות** (׀׀**הִכְרוּת**, **הִקְשִׁי**, **הִשְׁגִּיוּת**׀׀).

כלל ו – הווי"ו המציינת עיצור

א. כופלים את הווי"ו הבאה לציין עיצור כשהיא בתוך המילה, כגון **הוועד**, **הוותיק**, **בוידיו**, **הוועידה**, **לוועדה**, **עוול**, **עוולה**, **תווד**, **גוויעה**, **מקווה**, **מקויס**, **תקווה**, **תקוות** (׀׀**תְּקוּוֹת**׀׀), **זווית**, **סתוונית**, **סתויס**, **עכשווי**.

ב. אבל בראש המילה ובסופה תיכתב וי"ו אחת, כגון **ותיק**, **ועד**, **וידוי**, **ועידה**; **יחדיו**, **סתיו**, **עכשיו**; **קו**, **צו**; **לאו**.

ג. אין כופלים את הווי"ו לשם ציון העיצור בסמיכות לווי"ו אחרת: **ווילון** (׀׀**וּוִילוֹן**׀׀), **מכוון** (׀׀**מִכּוֹן**׀׀), **תקוות** (׀׀**תְּקוּוֹת**׀׀), **מצוות** (׀׀**מַצְוֹת**׀׀), **וּוּו** (׀׀**וּוּוּו**׀׀).

ד. וי"ו המציינת עיצור בסוף מילה והתנועה a קודמת לעיצור, כותבים יו"ד לפניה: **יחדיו**, **סתיו**, **עכשיו**. אין כותבים את היו"ד במילים בנות הברה אחת: **וו**, **צו**, **קו**, **תו**.

^[1] המילה מכל מנוקדת מְכַל וממילא אין לכתבה ביו"ד

^[2] אך לעומת זה: מרצונו, מארונו וכיו (עיין כלל ד, ד4)

^[3] אבל בצורות העתיד אין כותבים יו"ד: אשב, תדע, ילך

^[4] שמוצאה מהצירוף אִי + אֵלו. לעומת מילת הרמיזה אלו (׀׀אֵלוּ – י'אֵלָה׀׀)

^[5] דינה של האות למי"ד בצורת המקור שונה מדינה של למי"ד השימוש, ולכן: לייצא, לייעל (׀׀לִיצָא, לִיעֵל׀׀), ראה כלל זה, ב

^[6] אבל עיין כלל זה, ג

^[7] המילה דִי יכולה להיכתב גם דאי, די

^[8] אבל קריית, בעיית (׀׀קְרִית, בְּעִית׀׀)

^[9] לעומת ראייה (׀׀רֹאִייה׀׀), והשווה כלל ד

^[10] לא כן הריבוי גייסות, תיישים (׀׀גִּיסוֹת, תִּישִׁים׀׀), וכיו"ב